

บทที่ 10

รายงานผลการดำเนินงานตามพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่องความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยอาวุธ

10.1 มาตรการทั่วไป

10.1.1 กฎหมาย

ในประเด็นเกี่ยวกับข้อ 6 ของพิธีสาร คณะกรรมการกระตุ้นให้ไทยดำเนินมาตรการเพื่อนำบทบัญญัติของพิธีสารบรรจุในกฎหมายภายในประเทศอย่างเต็มรูปแบบ และระบุให้ชัดเจนว่าการคัดเลือกเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้าสู่กองกำลังติดอาวุธถือเป็นความผิดอาญา

- รัฐบาลไทยโดยกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคัดเลือกกว่า การเข้าร่วมเป็นชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) จะต้องมีอายุเกิน 18 ปีและปัจจุบันมีประกาศคำสั่งมิให้บิดามารดาที่เป็น ชรบ. นำเด็กเข้าไปเกี่ยวข้องตั้งแต่ปี 2554 และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กในเรื่องสิทธิเด็ก นอกจากนี้ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 เป็นกฎหมายหลักที่ให้การคุ้มครองเด็กซึ่งหมายรวมถึงเด็กกลุ่มดังกล่าวด้วย

- จำนวนของนักเรียนในโรงเรียนเตรียมทหารและอายุขั้นต่ำที่รับ

.....
.....
.....

- จำนวนเด็กแสวงหาที่พักพิงและเด็กอพยพในประเทศไทยที่เข้าสู่กระบวนการนี้

.....
.....
.....

10.1.2 การประสานงาน

คณะกรรมการเสนอแนะไทยประกันให้มีการประสานงานที่ดีขึ้นระหว่างหน่วยงาน และคณะกรรมการที่ทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาและการดำเนินงานด้านนโยบายสิทธิเด็ก รวมทั้งองค์กรต่างๆ ภายใต้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนกำหนดหน่วยงานที่สามารถทำหน้าที่ในการนำและอำนวยความสะดวกเพื่อการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านสิทธิเด็กตามอนุสัญญาและพิธีสารในระหว่างกระทรวง และทั้งในระดับส่วนกลางจนถึงระดับท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- คำตอบในส่วนนี้เหมือนกับคำตอบในหัวข้อการประสานงานที่กล่าวแล้วในรายงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เนื่องจากข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติต่อรายงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและพิธีสารเลือกรับทั้งสองฉบับมีสาระเดียวกัน

10.1.3 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการสร้างความตระหนัก

ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อ 6 วรรค 2 ของพิธีสารเลือกรับ คณะกรรมการเสนอแนะให้ไทยประกันว่าหลักการและบทบัญญัติของพิธีสารเลือกรับได้รับการเผยแพร่ไปสู่สาธารณชน เด็ก และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยการพัฒนาแผนงานการให้ความรู้และประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ

- คำตอบในส่วนนี้เหมือนกับคำตอบในหัวข้อการเผยแพร่ที่กล่าวแล้วในรายงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เนื่องจากข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติต่อรายงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและพิธีสารเลือกรับทั้งสองฉบับมีสาระเดียวกัน

10.1.4 ข้อมูล

ในสรุปข้อสังเกตของอนุสัญญา คณะกรรมการได้เสนอแนะให้ไทยจัดให้มีระบบการรวบรวมข้อมูลที่ครอบคลุมทุกด้านเกี่ยวกับการดำเนินงานตามอนุสัญญาและพิธีสารเลือกรับ และนำข้อมูลและสถิติที่เก็บรวบรวมมาใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและแผนงานที่ครอบคลุมรอบด้าน รวมทั้งการคุ้มครองเด็กที่ได้รับผลกระทบและเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กันด้วยอาวุธที่เป็นที่รู้จักทั่วไป โดยคณะกรรมการเสนอแนะให้ไทยแสวงหาความช่วยเหลือจากองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติในประเด็นดังกล่าวนี้

- ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานของไทยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งทางอาวุธ เช่น กลุ่มเด็กผู้หญิงนภัยการสู้รบที่อยู่ในพื้นที่พุกผิง และกลุ่มเด็กในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น

.....
 .....
 .....

10.2 การป้องกัน

10.2.1 การคัดเลือกทหารโดยสมัครใจ

คณะกรรมการขอให้ไทยดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อป้องกันและห้ามไม่ให้เด็กเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างไม่เป็นทางการกับ ชรบ. นอกจากนี้ คณะกรรมการเสนอแนะไทยสร้างกลไกในการติดตามและกำหนดความรับผิดชอบสำหรับเจ้าหน้าที่หลัก ในส่วนของการที่เด็กเข้าไปเกี่ยวข้องกับชุดรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้านทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับกฎหมายห้ามรับเด็กเข้าร่วมในชุดรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้านดังกล่าว

- ไทยได้จัดฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องสิทธิต่างๆ แก่ผู้หนีภัยการสู้รบที่อยู่ในพื้นที่พักพิง และให้บริการขั้นพื้นฐาน เช่น การศึกษาและการให้บริการด้านสาธารณสุข
- ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินมาตรการป้องกันไม่ให้เด็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าไปเกี่ยวข้องกับ ชรบ.

.....

.....

.....

- ในส่วนที่เกี่ยวกับสถาบันการศึกษาทางทหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนช่างฝีมือทหารและสถาบันวิชาการป้องกันประเทศได้รับสมัครบุคคลพลเรือนเข้าเป็นนักเรียนช่างฝีมือทหารภาคปกติและภาคสมทบที่มีอายุตั้งแต่ 15-18 ปี โดยนักเรียนภาคปกติไม่มีการฝึกใช้อาวุธ ส่วนนักเรียนภาคสมทบจะฝึกใช้อาวุธเฉพาะนักเรียนช่างฝีมือทหารที่เป็นนักศึกษาวิชาทหารและกรมการรักษาดินแดนเป็นผู้กำหนดการใช้อาวุธในการฝึกภาคสนาม ในส่วนของกองทัพ นักเรียนเตรียมทหารที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีไม่ได้เข้าร่วมการฝึกที่เกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธแต่เน้นเนื้อหาทางวิชาการ

10.2.2 โรงเรียนทหาร

คณะกรรมการเสนอแนะให้ไทย

- (ก) ทบทวนการดำเนินงานของโรงเรียนทหารทุกโรงเรียนในเขตอำนาจของไทย เพื่อประกันว่าโรงเรียนเหล่านี้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพิธีสาร
- (ข) ดำเนินการจัดระบบการลงทะเบียนที่ครอบคลุมนักเรียนทุกคนที่เข้าศึกษาในโรงเรียนทหาร โดยข้อมูลที่เก็บนั้นจะต้องจำแนกตามเพศ อายุ พื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ และถิ่นฐานทางภูมิศาสตร์ และรวบรวมไว้ที่ส่วนกลาง รวมทั้งมีการติดตามตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ
- (ค) พิจารณาให้มีการตรวจสอบโรงเรียนทหารร่วมกัน โดยกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงกลาโหม และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ เพื่อประกันว่าโรงเรียนทหารเหล่านี้ดำเนินการสอดคล้องกับบทบัญญัติของพิธีสาร
- (ง) ประกันว่ามีการห้ามอย่างชัดเจนไม่ให้มีการฝึกการใช้อาวุธปืนในโรงเรียนทหารสำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

- ตั้งแต่ปี 2556 เป็นต้นมา หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนได้กำหนดเงื่อนไขการรับนักศึกษาวิชาทหารเฉพาะนักเรียนที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไปและกำหนดให้ฝึกใช้อาวุธปืนได้จะต้องเป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในปีที่ 3 ซึ่งมีอายุเกินกว่า 18 ปีขึ้นไป
  - ข้อมูลเพิ่มเติม
- .....

10.3 ข้อห้ามและเรื่องที่เกี่ยวข้อง

10.3.1 กฎหมายอาญาและกฎระเบียบที่ใช้บังคับ

เพื่อสร้างความเข้มแข็งของมาตรการระดับประเทศและระหว่างประเทศในการป้องกันมิให้มีการคัดเลือกเด็กเป็นทหารโดยกองทัพหรือกลุ่มกองกำลังติดอาวุธ รวมทั้งการใช้เด็กเข้าร่วมในความขัดแย้ง คณะกรรมการเสนอแนะให้ไทยกำหนดว่า การคัดเลือกและการนำเด็กเข้าร่วมในกองทัพ ชุติรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้าน หรือกลุ่มกองกำลังติดอาวุธที่ไม่ใช่ของรัฐเป็นความผิดอาญา

- ในส่วนของมาตรการระดับประเทศและระหว่างประเทศในการป้องกันมิให้คัดเลือกเด็กเป็นทหารโดยกองทัพหรือกลุ่มกองกำลังติดอาวุธ ยังไม่มีการดำเนินการที่ชัดเจนในการบัญญัติให้เป็นความผิดทางอาญา แต่มีมาตรการในการป้องกันเด็ก เช่น ระเบียบหรือหลักเกณฑ์ในการคัดเลือก ชรบ. และข้อสั่งการที่ไม่ให้นำเด็กติดตามผู้ปกครองไปปฏิบัติหน้าที่ ชรบ. ทั้งนี้ ได้มีการจัดตั้งศูนย์เด็กเล็กในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดูแลเด็กระหว่างเวลาที่ผู้ปกครองไปปฏิบัติหน้าที่ ชรบ.

10.3.2 เขตอำนาจศาล

คณะกรรมการเสนอแนะให้ไทยบัญญัติอย่างชัดเจนในกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นๆ ให้มีอำนาจศาลนอกอาณาเขต (extra-territorial jurisdiction) สำหรับการกระทำอันต้องห้ามภายใต้พิธีสาร รวมถึงการเกณฑ์หรือการรับสมัครเด็กเข้าร่วมในกองทัพ หรือกองกำลังติดอาวุธ หรือการใช้เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมในความขัดแย้ง ถ้าความผิดอาญาดังกล่าวกระทำโดยหรือเกิดแก่ผู้มีสัญชาติไทย หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับไทย ทั้งนี้ คณะกรรมการเสนอแนะให้ไทยให้สัตยาบันธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ

- ไทยอยู่ระหว่างศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดอำนาจศาลนอกอาณาเขต (extra-territorial jurisdiction) ของศาลให้มีลักษณะเป็นความผิดสากล (universal criminality)
- ไทยอยู่ระหว่างศึกษาความพร้อมของไทยในการให้สัตยาบันธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ

10.4 การคุ้มครอง การฟื้นฟู และการกลับคืนสู่สังคม

10.4.1 มาตรการในการคุ้มครองสิทธิของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ

ตามพันธระผูกพันในข้อ 7 ของพิธีสาร คณะกรรมการขอกระตุ้นให้ไทย

(ก) จัดให้มีระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลระดับชาติและการจัดทำทะเบียนเด็กผู้แสวงหาที่พักพิง และผู้อพยพภายใต้เขตอำนาจของไทย

(ข) จัดให้มีกลไกในการจำแนกเด็ก รวมถึงเด็กที่แสวงหาที่พักพิงและเด็กอพยพ ซึ่งเคยหรืออาจเคยเกี่ยวข้องกับ ความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธในต่างประเทศ และประกันว่าบุคลากรที่รับผิดชอบการจำแนกเด็กได้รับการฝึกอบรมด้านสิทธิเด็ก การคุ้มครองเด็ก และมีทักษะในการสัมภาษณ์

(ค) ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่เคยหรืออาจเคยเกี่ยวข้องกับ ความขัดแย้งกันด้วยกำลังอาวุธอย่างเหมาะสม เพื่อการฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ และการกลับคืนสู่สังคมของเด็ก

(ง) ให้อุบัติการบังคับให้เด็กที่อาจเคยหรือมีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมภายใต้ พิธีสารเดินทางกลับประเทศต้นกำเนิดโดยทันที

(จ) ดำเนินการป้องกันการเกณฑ์เด็กหรือการเกณฑ์เด็กที่เคยเป็นทหารเข้าโดยกองกำลังติดอาวุธจากประเทศเมียนมาร์ภายในค่ายผู้พลัดถิ่นที่ตั้งอยู่ในดินแดนไทย

(ฉ) แสวงหาความช่วยเหลือทางวิชาการในด้านดังกล่าวนี้จากสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (ยูเอ็นเอชซีอาร์) และองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ)

- กระบวนการอนุญาตให้ผู้หนีภัยการสู้รบเข้าไปอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ มีคณะกรรมการระดับจังหวัด (Provincial Admission Board – PAB) เป็นกลไกในการพิจารณาซึ่งมีขั้นตอนต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์ และการจัดทำทะเบียนประวัติเบื้องต้น เป็นต้น นอกจากนี้ ไทยยังได้ช่วยเหลือให้ผู้หนีภัยการสู้รบและผู้แสวงหาที่พักพิงได้ไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สามโดยคำนึงถึงหลักความสมัครใจและความปลอดภัยเป็นสำคัญ เช่น การส่งเด็กชาวโรฮิงจาไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่ 3 เป็นต้น

- ข้อมูลเพิ่มเติม

.....

.....

.....

10.4.2 การจับกุมและการกักขังเด็กภายใต้กฎหมายฉุกเฉิน

คณะกรรมการเรียกร้องให้ไทยทบทวนกฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคง เพื่อห้ามดำเนินคดีอาญาหรือกระบวนการทางการปกครองต่อเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ตลอดจนห้ามกักขังเด็กในสถานที่กักขังของทหาร คณะกรรมการเสนอแนะว่า เด็กทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีควรจะต้องอยู่ภายใต้กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในทุกสถานการณ์

- ไทยมีมาตรการในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนในระหว่างการผัดผ่อน โดยอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวเด็กและเยาวชนที่ถูกจับและอยู่ระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดี และให้มอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่ผู้ดูแล และให้ศูนย์ให้คำปรึกษาฯ ดำเนินการประเมินกาย จิต สังคม ให้คำปรึกษา หรือส่งเข้ารับการรักษา หรือเข้าร่วมกิจกรรมบำบัดใดๆ อันจะเป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนในระหว่างการสอบสวนและการฟ้องคดีอาญาต่อศาล เว้นแต่การกระทำของเด็กหรือเยาวชนมีลักษณะหรือพฤติกรรมที่อาจเป็นผลต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง นอกจากนี้ ไทยไม่มีการดำเนินการจับกุมหรือกักขังเด็กภายใต้กฎหมายฉุกเฉินแต่อย่างใด

- แนวปฏิบัติในการควบคุมตัวเด็กภายใต้ 1) พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 2) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 และ 3) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551

.....

.....

.....

10.4.3 ความช่วยเหลือและความร่วมมือระหว่างประเทศ

คณะกรรมการเสนอแนะให้ไทยดำเนินการสานต่อและเพิ่มความเข้มแข็งด้านความร่วมมือกับคณะกรรมการกาชาดสากล และผู้แทนพิเศษแห่งสหประชาชาติด้านเด็กกับความขัดแย้งทางอาวุธ ตลอดจนแสวงหาแนวทางเพิ่มความร่วมมือกับองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ และหน่วยงานอื่น ๆ ของสหประชาชาติในการดำเนินงานตามพิธีสาร

- ไทยได้ทำงานอย่างใกล้ชิดกับองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nations Children’s Fund – UNICEF) และสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (United Nations High Commissioner for Refugees – UNHCR) ในเรื่องต่างๆ เช่น การส่งเด็กไปยังประเทศที่ 3 โดยมีแผนงานของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เพื่อเตรียมการในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ ยังมีกรณีเริ่มต้นดำเนินการด้านการศึกษาของเด็กในค่ายผู้หนีภัยการสู้รบ เช่น กรณีการริเริ่มโครงการด้านการศึกษาในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก (แม่สอดโมเดล)

- ข้อมูลเพิ่มเติม
- .....
- .....
- .....

10.4.4 การติดตามและการเผยแพร่

คณะกรรมการเสนอแนะให้ไทยดำเนินการมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง เพื่อประกันให้มีการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะเหล่านี้อย่างเต็มรูปแบบ นอกเหนือจากวิธีการอื่นๆ แล้ว ให้เสนอต่อผู้นำประเทศ รัฐสภา กระทรวงที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ และคณะกรรมการในส่วนกลาง และระดับจังหวัดตามลำดับ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปตามความเหมาะสม

คณะกรรมการเสนอให้ไทยเผยแพร่รายงานฉบับแรกและคำตอบลายลักษณ์อักษรที่เสนอพร้อมข้อเสนออื่นที่เกี่ยวข้อง (สรุปข้อสังเกต) ที่ได้รับรองแล้วอย่างกว้างขวาง รวมถึงเผยแพร่ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (แต่ไม่จำกัดเฉพาะระบบอินเทอร์เน็ต) ให้แก่สาธารณชนทั่วไป องค์กรภาคประชาสังคม กลุ่มเยาวชน กลุ่มวิชาชีพ ชุมชน และเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เกิดการอภิปราย และการตระหนักรู้เกี่ยวกับพิธีสาร การปฏิบัติ และการตรวจสอบติดตาม

- ไทยมีการเผยแพร่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child - CRC) และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญา เรื่อง การค้าเด็ก การค้าประเวณี และสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก (Optional Protocol to the Convention on the sale of children, child prostitution and child pornography) และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญา เรื่อง ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยอาวุธ (Optional Protocol to the Convention on the involvement of children in armed conflict) ทั้งในด้านการจัดฝึกอบรมให้แก่ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานของรัฐและภาคประชาสังคม รวมถึงการเผยแพร่อนุสัญญา และพิธีสารเลือกรับฯ ทั้งจัดพิมพ์เป็นเอกสารและเผยแพร่ทางเว็บไซต์

10.4.5 การรายงานผลการดำเนินงานตามพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญา

เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติข้อ 8 วรรค 2 คณะกรรมการขอให้ไทยบรรจุข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติของพิธีสาร และสรุปข้อสังเกตเหล่านี้ไว้ในรายงานตามวาระของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กฉบับต่อไปตามบทบัญญัติข้อ 44 ของอนุสัญญา

- นอกเหนือจากที่ไทยได้บรรจุข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเรื่องความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันทางอาวุธไว้ในรายงานตามวาระของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแล้ว รัฐบาลไทยยังได้บรรจุข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวไว้ในรายงานตามกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) ของประเทศไทยและรายงานผลการดำเนินงานตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนฉบับต่างๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคีด้วย เช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) เป็นต้น
